Halyts'ki ukrains'ki
narodni pisni

Halyts'ki

# Г а л и ц ь к і

## Українські народні пісні

Галицька Накладня Якова
Оренштайна

Коломия 1900

# ЗБІРКА
# ІВАНА ЛУЧКОВА

## 1. Піснї товариські при всяких нагодах.

### 1.

Де есть руска отчина?
Де пшениці, ячмена,
І де жита есть досить,
Куда голод не гостить!
Ой на на, ой на на,
Ой там руска отчина.

Де молоко, мід тече,
Ліс, дуброва, луг цвите,
Там де гори, долини
І тучниї скотини!
Ой на на, ой на на,
Ой там руска отчина.

Там де з чого чересла
Уклепати до плуга,

Ой там і сіль єсть своя,
Нею солить чужина!
Ой на на, ой на на,
Ой там руска отчина.

Де Сян, Дністер, Буг реве
Порогами Дніпр трясе,
Де широкі суть степи
Де гуляли козаки:
Ой на на, ой на на,
Ой там руска отчина.

Там, де нарід молодий.
Силен, крїпок і мирний,
Отців віри ся держить,
Рідним словом Бога чтить:
Ой на на, ой на на,
Ой там руска отчина.

Де могили з давних літ
Пругадують змерлий рід,
Де старих батьків діла
Одягає дум краса:
Ой на на, ой на на
Ой там руска отчина.

Така руска отчина:
Над ню лучшой вже нема,

Всего, всего есть досить,
Аж ся серце веселить!
Ой на на, ой на на,
Така руска отчина.

## 2.

Дай же Боже добрий час,
Як у людий так і в нас,
І щасливу годину,
Розвеселім родину:
Ой ну ну, ой ну ну,
Розвеселім родину.

Ви матери з батьками,
Поставайте враз з нами,
Возьміть збан в середину,
Розвеселім родину:
Ой ну ну, ой ну ну,
Розвеселім родину.

Ви малиї пендраки,
Витинайте гопаки
Нуже живо, нуже ну,
Розвеселім родину:
Ой ну ну, ой ну ну,
Розвеселім родину.

Ви дівчата з хлопцями
Поставайте враз з нами,
В так щасливу годину
Розвеселім родину:
Ой ну ну, ой ну ну,
Розвеселім родину.

Веселого хлопака,
Всегда міна однака,
Натре в біді чуприну
І веселить родину:
Ой ну ну, ой ну ну,
І веселить родину.

Най ся журить богатий,
Де подіти дукати,
Я хоть бідний, не згину,
Бо веселю родину:
Ой ну ну, ой ну ну,
Бо веселю родину.

Чиє серце єсть тверде,
Най собі від нас іде,
Най іде він в чужину,
Бо він смутить родину!
Ой ну ну, ой ну ну,
Бо він смутить родину.

А так станьмо всї вколо,
Засьпіваймо весело:
Най Бог в кожду годину
Розвеселить родину:
Ой ну ну, ой ну ну,
Розвеселить родину.

В нас родина вся одна,
Цїла наша Русь сьвята,
Чи опанча, чи сердак,
Чи гуцул, чи подоляк:
Ой так так, ой так так,
Чи гуцул, чи подоляк.

Де Днїпро, де Сян і Прут,
Рускі річеньки пливуть,
І від степів за Бескид
Всюди честний, руский рід:
Ой наш рід, руский рід
Хоть підеш і за Бескид!

Най щезає вся біда,
Най жиє нам свобода!
Рускі люди, руский край,
Руска мова і звичай!
Ой наш край, руский край,
Руска мова і звичай!

## 3.

Де дім єсть мій, де жизнь моя?
Там де Дністер бистротечний,
Безпредільний, безконечний,
Дніпро, Сян і Буг і Прут,
Сереблом в руслах текуть:
Там, рідненька сторона,
Там мій дім і жизнь моя!

Де дім єсть мій, де жизнь моя?
Там де хмари вікoвиї,
І памятники сьвятиї,
І церковний наш обряд
О минувшім говорять:
Там рідненька сторона
І мій дім і жизнь моя!

Де дім єсть мій, де жизнь моя?
Де кургани і могили,
Городища старожилі,
Порох прадідів хоронить,
Де Бояни наші спять:
Там рідненька сторона
І мій дім і жизнь моя!

Де дім єсть мій, де жизнь моя?
Де Мстислав, Роман, Данило

І чубаті козаки
Край і віру стерегли
Від врагів і гибели:
Там рідненька сторона,
І мій дім і жизнь моя!

Де дім єсть мій, де жизнь моя?
Де нарід сердечний, добрий
В битвах сильний і хоробрий,
В смирній хатині живе,
Золотоє жито жне:
Там рідненька сторона,
Там мій дім і жизнь моя!

## 4.

Козак пана не знав з віка,
Він родив ся на степах,
Став ся птахом з чоловіка,
Бо зріс в кіньских стременах.

Коли часом змучив ноги,
Під медведем в снігу спав,
Но на кождий клик тревоги,
Сотню татар навязав.

У нас ворог не загостить.
Нам ворогом цілий мир,

Наша шабля не запостить,
А все має сьвіжий жир.

Нераз жваво ми летїли
Рабовати чужий край.
Всї померли як узріли
Коня, спісу і нагай.

Ой рад би я тоє знати,
Чи на сьвітї такий взріс,
Що не став би утїкати,
Перед лїсом наших спіс.

Ми не любим довго жити,
Шаблї сивий вус не знав;
Нам найлучше так скінчити,
Як би душу чорт схватав.

Нам найлучше у природї:
Пуща — ліжко, небо — стріп,
Кінь у боку на поводї,
На янчарцї вусів сніп.

А атаман скоро свисне,
Вже козака лук звонить,
А як коня в ногах стисне,
То всї вітри догонить,

Коли козак з врагом бє ся.
Серце клепче як коса,
А як козак засьміє ся,
То сьміють ся небеса!

Ой щасливий, хто родив ся
На пустині козаком,
Найщасливший, хто влюбив ся
В дівчиноньці над Дніпром!

## 5

Колись Русин з під Бескида
Так тяженько не думав,
Бо ся в лучшім щастю видів,
Злої долї він не знав:
Але того щастя мати
Давно в темнім гробі спить
Не хочу їй вспоминати —
Бо жаль серце розранить!

Сонце скрило ясні лучі,
Що галицкій гріли край,
А нещастя рясні тучі
Зляли ся на руский край,
Як з облаків чорні хмари
Шлють на землю град і грім,

Так на руский рід Татаре
Смерть і згубу несли всім.

Відки ранна сходить зоря
І новий свитає день,
Там з далека з Чорноморя
Меч нас нищив і огень;
Видїв Русин, як з городів
Дим ся в облак підносив,
Як з побитих многих родів
Чорний потік крови плив!

Видів, як міста богаті,
Красні села рабовав,
Бранців з отцївскої хати
Поганин в неволю гнав;
А старенький отець рідний
В гірких слезах ся купав,
Потрачених дїтий, бідний
Із неволї виглядав.

Коли мати в день і в ночи
Проливала слезний здрій,
Не могла по сину — дочи
Утулити жаль тяжкий;
Жена вірна свого друга,
Муж дружини виглядав,

Дітям тяжка серцю туга ;
Отця, матір ворог взяв !

І вкладав на них окови,
Гонив в степи, в пущи, в Крим :
— „Рідний краю, будь здоровий .
Вже тя більше не узрим!
Дармо Русин із чужини
До домоньку воздихав,
Дармо з вітром до родини
Жаль тяженький посилав.

В єго земли все спустіло,
Лиш плач чути по лісах,
Поле трупом ся покрило,
Всюди сумно, плач і страх!...
В церквах Божа мовчить хвала,
Не голосить в сьвята звін ;
Земля плодів не видала,
Облогом лежить загін!

*
* *

Лиш усипані могили,
Що отців кости покрили,
Вспоминають смутний час,
Гіршу долю як у нас.

## 6

Щасть нам Боже! щасть нам! щасть!
Розвивати руский цьвіт,
Бог нам вишний сили дасть,
Ми сотворим новий сьвіт;
Нуже, братя! нуж ділати,
Поки путь ще перед нами
Щоби сьвіту показати,
Що ми ще є Русинами.

Щасть нам Боже! щасть нам, щасть!
Начинати в добрий час,
Та-ж за нами Божа власть,
Та-ж і нарід наш не згас:
Славу нашу повитаєм
Руским серцем, руским словом
І весело засьпіваєм
Надбескидским гуком, громом.

Щасть нам Боже! щасть нам, щасть!
Рускій неньці, вірнии всім,
Вже загибла наша страсть,
Нуж ся нині веселім:
Всюда най ся відзиває
Один голос, одна віра,
Наші серця огріває
Як за часів Владиміра.

## 7

Мир вам братя всїм приносим,
Мир то наших отцїв знак,
Мира з неба всї днесь просим,
Чи богатий, чи бідак:
Разом руки си подаймо,
І як братя ся любім,
Одні другим помагаймо
К общій метї поспішім.

І рознесїм пісень новую
Гень за море в чужину,
І свободу молодую,
Повитаймо як весну:
Мир най буде у вік з нами,
Бо де мир єсть, там і Бог,
Мир нас злучить з небесами,
Сил ізлиє на нас мног!

Тодї сьвіт ся весь дізнає,
Що рід руский ще жиє,
Рідну віру в серцю має
І над землю ю взнесе!
Мир вам, далїй тепер жваво
Підлїтаймо висше все,
Добров мислев не кервавов,
Куда ясне сонце йде.

Щож нам нині на заваді,
Все вже зникло — тепер час,
Далій в мирі, далій в ладі
В імя Бога лише враз!
Мир вам, мир вам рускі діти,
І гаразд вашим хатам,
Разом сили получите
Благо, благо буде нам!

## 8

(з 1579 року.)

Гей козаче, в імя Бога!
Вже голосить в церкві звін:
Кому милий дім, небога
За проклятим на вздогін!
  Гей козаче! на врага,
  Гура га! гура га!

Тутка гори — а там став,
Ступай, ступай куда хоч:
Через воду можна вплав,
Через гору перескоч!
  Далій хлопці на врага!
  Гура га! гура га!

Сбирай коню копитом
Хотя піна потече:

Я закляв ся королем,
Що Татарин не втече;
    І рознесем рід врага,
    Гура га, гура га!

В низ ратища, очи в шлях,
Нїм западе мрачна ніч,
Нїм ворогів схопить страх
Ще уточить юхи Січ:
    Далїй, далїй на врага
    Гура га, гура га!

Годї тобі до нас гнати,
Тут на вікі пропадеш;
Годї тобі з нами грати,
Не уйдеш, ой не уйдеш!
    Бо ми здлавим геть врага!
    Гура га, гура га!

Низом списи, низом списи,
Бо вже танець ся начав:
Пропадете, чорні біси,
Козак шаблю в руки взяв;
    Козак летить на врага!
    Гура га! гура га!

Затріпотав орел в страху,
І дивить ся з гори ласо;

Зажди, зажди милий птаху,
Будеш їсти враже мясо,
Бо рознесем рід врага:
Гура га! гура га!

Не бійте ся рускі діти,
Пийте вино у стола!
Тепер можна вам сидіти,
Як під крилом ангела:
Бо стріл хмара на врага!
Гура га, гура га!

Не бійте ся молодиці,
Не бійте ся дівчата:
Можні справлять вечерниці,
Бо вже пропав рід врага,
Бо вже пропав рід врага!
Гура га! гура га!

## 9.

Я щасний руску матїр маю,
І ревний Русин мій отець,
Я тим над все ся величаю,
Щом щиро рускій молодець
До рускої пісні в моїй груди
Аж скаче серденько мое.
Для рускої слави мої труди,

Для руской віри серце бє.
Сли дасть мні Бог небесний віру
Голосити руским дітем,
Серця їх по Христа приміру
Роз'яру милости огнем!
А с-либ Бог дав колись в руки
Справедливости мнї вагу,
За правду — закон — без розлуки,
Враз з житєм моїм полягу!
Житя дорогую билину
Плекати умом я готов,
За рускую житя годину,
З мого серця дав би я кров!
А слиби голос слави нашой,
Закликав йти на врага,
Полечу на брань, на грім огнений
За віру, отчину — царя!

## 10.

Я Русин був, єсьм і буду,
Я родив ся Русином;
Чесний мій рід не забуду,
Останусь єго сином.
Русин був мій отець, мати,
Руская вся родина.
Русини сестри і братя,
І широка дружина.

Я сьвіт узрів під Бескидом,
Перший воздух рускій ссав,
Я кормив ся руским хлїбом,
Русин мене колисав.
Як перший раз отворив рот,
Руское слово прорік,
На азбуцї перший мій пот
З молодого чола тїк.
Руским потом я питан був,
Руским іду розходом
В широкий сьвіт, но не забув
З своїм знати ся родом.
І тепер хто питає мя,
Хто мя любит, хто держить,
Одно лиш рускоє племя
Гідність мою содержить.
Прото тобі, о роде мій,
Клену ся живим Богом,
За печальний труд і любов
Повиную ся довгом!

## 11.

Як я братя раз сконаю,
Занесїть мене де я знаю,
Киньте там по троха глини,
Як для мене сиротини.

Ви мя братя поховали,
Тай до дому повертали,
Аж приходить моя мила
Дивить, дивить, то могила.

А она си подумає,
Хто ту бідний спочиває,
Анї плити, анї рути,
Тутки мусить козак бути.

І помало, помаленьку,
Піде слеза по личеньку,
Уломила яворини,
Як для мене сиротини.

Явір виріс, зеленіє,
Сонце сьвітить, сонце гріє
Люди ходять зїлє рвати,
Миленької не видати.

У могилї добре бути,
Нич не видко, нич не чути.
Ні пташини, нї дївчати,
У могилї не видати.

## 12.

Там на чорі крута вежа,
Там бистра тече вода,

Там дівчина чорнобрива,
Хорошая, молода.

Як спогляне ясним оком,
Як ся мило засьміє,
То аж серцю лекше стане,
А в козаку серце бє.

В нас дівчата всї хороші
Коса з довгим волосом,
Зубки білі, брови чорнї,
Личко як кров з молоком.

Дармо сієш дівче цьвіти,
Они тобі не зійдуть;
Дармо просиш отця, матїр,
Тя за мене не дадуть.

Бо ти єстесь богатая,
Отець, мати ще жиє,
Єсть богацтво, красна хата,
А в тій хатї всего є.

А я бідний сиротина,
Пуща менї рідний брат:
Бурка, шабля, вся родина,
А кінь сивий, то мій сват!

По що людем тоє знати,
Де милої ворота
По що людем то казати,
Де кохаєсь сирота.

Скажи мені. сивий коню:
Де ті літа, де той час?
Як ми знали славу сьвіта,
І як знали люди нас!

## 13.

Верховино, сьвітку ти наш!
Гей, як у тебе так мило;
Як ігри вод пливе тут час.
Свобідно, шумно, весело:

[Коломийка:]

Коломия славне місто,
Бо єсть в нїй Вірмени;
О прошу вас, добрі люди,
Не сьмійте ся з мене.

З верха на верх, а з бору в бір,
З легкою в серцю думкою,
В чересї крис, в руках топір,
Буяє легин тобою!

[Коломийка:]

Як зашумить коломийка,
Ватаг загуляє,
Чорнобриву дівчиноньку
Кругом обертає.

Літом цілим, би ніч, би день,
Хлопці гуляють тут наші,
Свобідна тут вода, огень,
Достатком ліса і паші!

[Коломийка:]

Ой не ма то краю, краю,
Над ту Верховину,
Коби ми лиш погуляли
Хоть одну годину!

Тут пан не клав ланьцухом меж,
Німець не станув стопою,
Буйна тут землі одежь
Плекана каплей росою!

[Коломийка:]

Гей поїдем в поле, в поле
Зі стричком на шиї
Вже нам більше не зазвонять,
Звони Коломиї!

Гей, що ми там Поділя край,
Нам Полонина Поділє.

А бори — степ, ялиця — май
А зьвіра голос — весіле.

[Коломийка:]

А я тоє дівча люблю,
Що біле як гуся;
Оно мене поцілує,
Тілько притулю ся.

Не вабить нас баршиів лесть,
Щоби лиш порох та цівка.
У Бога сьвіт, у людий честь,
Та овець гурма — сопівка

[Коломийка:]

Задуднїли сїромахи,
В Полонинї чути,
Якже-ж тебе Верховино
Тяженько забути.

Та коли пирс хребет із від
І медвідь шибнув лїсами,
Завіяв юг, заграв Бескид,
Черемош гукнув водами.

[Коломийка:]

Черемоше! Черемоше!
Чиста твоя вода,
Дївчинонько з Верховини,
Яка твоя врода.

То ми то час, то ми пісьнь,
Молодче нуже в простори!
Овечці сплав, в кучерей плїснь,
І далїй, далїй на гори!

[Коломийка:]

Ой запало, заплонуло
За горами сонце.
Заграй же ми мій миленький,
Під моє віконце.

Там, де бренить тримбїти звук,
Щебече любо сопілка,
А як зьвіра завиє — звук!
В челюсти плюне му цївка.

[Коломийка:]

Два голуби воду пили,
А два колотили,
Бодай тоті не сконали,
Що нас розлучили!

## 14.

Красна зоре! подиви ся
Ясним личком з висоти;
Близше низше прихили ся,
Тугу з серця розжени.

Засвитай мнї, як свиталась
Колим в щастю моїм жив;
Мило, щиро все сиялась,
Нїм тя темний сьвіт закрив.

Красна зоре! ти все знала
Мій гаразд і клопіт всяк,
Хутко, прудко потїшалась,
Як дитину сонний зрак.

Я в надії ожидав-єм
Лучшой долї що весни,
Жити, снити, перестав-єм
Бо ми щастя цьвіти вєхли.

Тепер вже ми сьвіт немилий,
Бо надія, де-ж вона?
Стану, гляну нещасливий,
Щастя мого десь нема!

## 15.

Ти дївчино із Подоля,
В твоїх руках моя доля,
Ти владаєш серцем моїм
Я не могу бути твоїм.

Люблю тебе, що-ж мнї з того,
Тобі треба богатого:
Мене неба покарали,
Що богацтва мнї не дали.

Чи я в лїсї уродив ся,
Чи я в поли окрестив ся.
Чи такі куми тримали,
Що мнї щастє відобрали!

Піду же я в лїси, бори,
Шукаючи щастя, долї
Або буду смерти ждати,
На недолю нарікати:

Боже з неба високого,
Глянь на мене молодого:
Єсли хочеш хвали своєї
Дозволь же мнї пари моєй.

О мій Боже, що-ж я винен,
Чим не любив як повинен;
Скарай Боже го за тоє
Хто розлучив нас обоє.

## 16.

Там, де Чорногора сумно
Угрів край витає,

Там де біла Тиса шумно
Чорну доганяє;

Там то, ангел мій, миленький,
Як цьвіт процьвітала,
Там ти літа молоденькі
В щастю проживала.

І я щастя шукаючи
В той край завитав,
Долї собі глядаючи,
Тебе я ізбрав:

Бог получив мя з тобою,
Щасте долю дав,
Ах чому-ж так молоденьку
Тебе менї взяв!

Ти мя вірно полюбила,
І я тя любив,
Ти щасливо з мною жила,
І я був щаслив...

Де-ж, ах де-ж ти ся подїла,
Вірний друже мій,
Чом так скоро улетїлась
В вічний супокій?

Зри на мої сумні очи,
Як слези ся лють,
Діти твої дрібненькиї
Матїр свою ждуть:

Прийди мила к' мужу свому
Слези утоли,
Прийди мати к' дому твому
Діти накорми!

Діти вітця ся питають,
Де їм матїр дів,
З плачем менї докучають,
Чом тя не привів?

Вставай мила з гроба твого
Дім твій посіти,
Або мене ти з собою
До гроба прийми!

## 17.

Як ніч мя покрие,
Зіронька затліє
Тоді, казалась: прийдеш . ,
Зіронькі сияють,
Тебе виглядають,
Коли-ж, ах коли-ж ти вийдеш?

В долині чудеснїй,
При лунї небеснїй,
Щасливась була ти і я;
Тодїшнї хвилї
Єще днесь мнї милї,
Ах любко, голубко тись моя!

Де-ж ти ся подїла
Ти доле щаслива
Подруго моїх давних лїт?
Не вернеш нїколи,
Пропалась поволи,
Пропалась в облачний там сьвіт.

Судьба розлучила
З тобою мя, мила,
Натхнула мя лиш гадков тов:
Де зіркі яскраві,
Гень — в небі синяві,
Возьми, ах! возьми мя з собов!

Бо сьвіт той прекрасний,
В котрім я нещасний,
Як в пущи самотний би-м жив,
І числив дни, хвилї,
Котрі-б нас злучили,
І в котрих би-м вже не тужив.

## 18.

Козак коня наповав,
Дзюба воду брала:
Козак собі засьпівав,
Дзюба заплакала

Козак:

Не плач Дзюбо моя любо,
Поки я з тобою
Як поїду в Україну,
Заплачеш за мною!

Хмара іде, дощик буде,
Ходімо до хати,
А там будем, Дзюбо люба,
Собі розмовляти!

А що кому до того,
Що я Дзюбу люблю
А я своїй Дзюбі любій,
Черевички куплю.

Черевички з китайочки,
Пончошка єдвабна,
Як же Дзюбу не любити,
Коли Дзюба ладна!

Черевички з китайочки,
Поньчошка з атласу,

Ходи Дзюбо, моя любо,
Бо не маю часу.

Скажи, Дзюбо, моя любо,
Чи ти любиш мене?
А я піду до матеньки
Просити о тебе.

А я тебе Дзюбу люблю,
Сам Бог тоє знає;
Проси мати, проси тата,
Нехай нас звінчає!

Коло млина конюшина,
Явір похилив ся:
Як ся з Дзюбов не оженю,
Не буду женив ся.

А там в лісї на галузї
Сорока скрегоче;
Ах мій Боже милостивий,
Як ся тебе хоче.

Дзюба:

А там в лісї при дорозї
Кокоче кокошка,
Ой я того хлопця люблю,
Що дзюбатий трошка!

Козак:

Як же Дзюбу не любити,
Коли Дзюба ладна
А я Дзюбу поцілую,
І на коня гайда!

Мати:

Не вір Дзюбу козакови,
Та що люльку курить;
Бо він мовить, що тя возьме
А він тебе дурить.

Не вір Дзюбо козакови
Що він огонь креше,
Бо він піде до другої,
А на тебе бреше.

Козак:

Ой прибіг мій кониченько,
Та перед ворота:
Вийди Дзюбо, моя любо,
Красненька, золота!

Ой не вийшла Дзюба люба,
Вийшла єї мати:

Мати:

А хто хоче Дзюбу взяти,
Най іде до хати!

Козак:

Бодай тебе Дзюбо любо,
Твої чорні очи!
Не стояв би мій коничок
До темної ночи.

Ой коню мій нещасливий
Треба відїхати;
А що було серцю мило,
Треба занехати.

Ой піду я на гороньку,
А на горі буськи;
Який такий та до Дзюби
А я до Гануськи.

Ой чия то керниченька,
Де голуб купав ся,
Ой чия то тая Дзюба,
Що я в нїй кохав ся.

Дзюба:

Ой вийду я на гороньку
Махну я рукою:
Заверни ся козаченьку,
Згину за тобою!

Козак:

А хто любить гарбуз, гарбуз,
А я люблю диню;

А хто любить господаря,
А я господиню

А хто любить губи, губи,
А я печериці;
А хто любить дівчатонька,
А я молодиці.

Дзюба:

Два голуби воду пили.
А два колотили,
Бодай тії не сконали
Що нас розлучили.

Ходжу, нуджу над берегом
І тяжко вздихаю:
Бідна-ж моя головонько,
Що долї не маю.

Хиба в воду занурю ся,
Та вже не верну ся;
Збудусь смутку і клопоту,
Там не зажурю ся.

Було-ж мене, моя мати,
Малую втопити,
Ніж такую нещасливу
На той сьвіт пустити.

Ой як тяжко конопельки
В болоті топити,
Єще тяжше моя мати
На тім сьвіті жити.

Ні я в лісї нї в долинї,
Анї при роботї:
Тілько моя головонька,
В журбі і клопотї

Журилась мати мною,
Як риба водою;
Дала мене в неволеньку,
Жалує за мною.

Стратила я вік цїлий,
Вже ся не надїю,
Де-ж я тепер себе в сьвітї
Нещасна подїю?

Ой Ти Боже, мій єдиний,
Ти моя потїха!
Потїш мене нещасливу,
Вибав з того лиха!

## 19.

Стоїть явір над водою
В воду похилив ся,

На козака невзгодонька,
Козак зажурив ся.

Не хили ся явороньку
Ще ти зелененький,
Не журп ся козаченьку,
Ще ти молоденький.

Не рад явір хилити ся,
Вода корінь мие,
Не рад козак журити ся,
Та серденько ние:

Ой поїхав на чужину
Та там і загинув,
Свою милую родину
На віки покинув.

Казав собі насипати
Високу могилу;
Казав собі посадити
В головах калину.

Будуть пташки прилїтати
Калиноньку їсти,
Будуть менї приносити
З України вісти.

## 20.

Чому лози похилились
При тихій воді?
Чому слезоньки полялись
Мені молодій?

Піду лугом зелененьким
Зїля накопаю —
Пригорну го до серденька,
Чей добра дізнаю.

Не бою ся, скаже мати,
Що я чари знаю,
Не мож серцю розказати,
Власти я не маю.

## 21.

З тоі гори високої
Вітрець повіває
Сивий голуб-голубочок
Голубки шукає.

Яка-ж тота голубочка,
Яка-ж вона мила,
Не маленька, румяненька,
Сама чорнобрива,

Ой, та літай сивий птаху,
І ти сивий орле,
А хто ж мене молодую
До себе пригорне;

Ні щирости, ні милости,
Ні пожалованя,
Чорним очам нема спаня,
Рукам спочиваня.

Ой як маєш говорити,
Говори сердечно,
А не маєш говорити
Умирай конечно.

Ти умирай із вечера,
А я із поранку,
Скажемо ся поховати
Разом в одну ямку.

Скажемо ся поховати
Разом головами,
Ой то-ж буде розмовонька,
Хоть там межи нами.

Як зійдесь гора з горою,
А друга з другою,

Тоді буде розмовонька
Миленький з тобою.

## 22.

Ой місяцю місяченьку
Не сьвіти нікому
Тілько мому миленькому,
Як іде до дому.

Ой місяцю місяченьку
І ти, зоре ясна!
Ой сьвіти там на подвірю,
Де дівчина красна.

Ой місяцю, місяченьку
Зайди за комору,
Нехай же я з своїм милим
Трошки поговорю.

Сьвіти єму ранесенько
Тай розганяй мари,
А як вже він иншу має
То зайди за хмари.

Ой місяцю, місяченьку,
Сьвіти, не ховай ся,

Хоть поїдеш, мій миленький,
Хутко повертай ся.

Сьвітив місяць, сьвітив!
Тай зайшов за тини,
А я бідна гірко плачу,
Здрадив мене милий.

Два лебеді на тій воді,
Оба си біленькі,
Не будемо, серце, в парі,
Бо ще молоденькі.

Два лебеді на тій воді
Днює і ночує;
Ой не будем серце, в парі,
Душа моя чує.

## 23.

Далась мене моя мати,
За Дунай, за Дунай,
Тепер собі моя мати,
Подумай, подумай!

Дунаю не переплисти
Не переброди́ти,

Не будеш моя мати
Во віки видіти.

Далась мене моя мати,
За муж молодую,
Як би тую конопельку
В воду зеленую.

О як тяжко конопельці
Сирій в воді гнити,
Єще тяжше молодиці
На чужині жити.

Далась мене моя мати,
За високі гори,
Не далась ми більше віна
Іно одні пчоли.

А пчоли ся розлетіли
А я ся лишила,
Щоби менї лиха доля
Голову сушила.

## 24.

Ой ти поїхав,
Мене понехав,

А я бідна плачу;
Сплакалам очи
Як в день так в ночи,
Що сьвітонька не бачу.

Дурна пташина,
Невеличкая,
Що по гільонці скаче;
Дурна дівчина
Тай нерозумная,
Що за гультаєм плаче.

Ой як же мені
Та не плакати
Самі слезоньки ллють ся:
Що від милого
Вістоньки нема,
А від нелюба шлють ся.

Жадна пташина
Без товариша
Не пробуває в лїсї;
А тись поїхав,
Менесь понехав
Як ластівоньку в стрісї.

## 25.

І шумить і гудить,
Дрібний дощик іде;
    А кто-ж мене молодую
    До домоньку заведе?

Розпізнав ся козак
На солодкім меду:
    „Гуляй, гуляй, чорнобрива,
    Я тя домів заведу“.

„Не веди ти мене,
Ой прошу я тебе;
    Бо я злого мужа маю,
    Буде бити мене“.

І шумить і гудить,
Скрипка грає, бас гуде;
    Козак мовчить а всьо знає,
    Козак домів поведе.

## 26.

Ой відси гора, відси другая,
Межи тими гороньками ясная зоря.

Я собі гадав, що зоря зійшла,
А то моя дївчинонька по воду вийшла.

А я за нею, як за зорею,
Сивим, сивим кониченьком по над водою.

„Дївчино моя, напій ми коня!“ —
„Не напою, моє серце, бом ще не твоя.

Як буду твоя, напою ти й два,
„З студеної керниченьки, з нового ведра“.

## 27.

Сивий коню, сивий коню,
Що ти задумав ся?
Нема моїй дївчиноньки,
Що я в нїй кохав ся.

Сивий коню, сивий коню,
Наїдж ся оброку;
Поженем ся за дївчинов,
У землю глубоку.

Сивий коню, сивий коню,
Тяжко на тя буде,

Поїдемо разом з вітром
Попасу не буде.

Бігай коню, бігай коню,
Бо вже вечеріє;
Ой там сьвітить моя мила,
Де з лїса зоріє.

Виджу милу, виджу любу
Дивить ся в віконце;
Хоть як темно, хоть невидно,
Сьвітить ся як сонце.

Одна гора високая,
А другая низька;
Одна мила далекая
А другая близька.

А я тую далекую,
Людям подарую;
А до тої близенької
Пішки повандрую.

А у тої далекої
Воли, та корови,
А у тої близенької
Лише чорнї брови.

## 28.

Тече річка, невеличка,
Піду перескочу,
Видай мене моя мати
За кого я схочу.

Хоть бись мамо і хотїла,
Щоби-м го кохала,
Богатого, а не того,
Що-м собі обрала.

Хоть убогий не богатий,
Не дбаю я о то,
Бо той менї що го люблю,
Стане за золото.

Ходжу, нуджу і журю ся
Та відай я умру,
А вже-ж тебе моє серце,
Нї як не забуду.

Чорна хмара наступає,
Гори не видати,
Будеш мене моє серце
Нераз споминати.

Спомяни-ж мя мое серце,
Хотяй раз на днину
Я тя буду споминати
Сто раз на годину.

## 29.

Ой ти дівчино зарученая
Чому ти ходиш засмученая?
Ой як я маю весела бути,
Кого люблю я — трудно забути.

Ой ти дівчино, чорнії очи,
І в день смутна ти і не спиш в ночи;
Чорнії очи принаду дали,
Душу і тіло зовсім узяли.

Ой ти дівчино мислями блудиш,
Сама не знаєш, кого ти любиш;
Ой знаю, знаю, кого кохаю,
Лишень не знаю, як жити маю

## 30.

А я люблю Петруся,
Тай сказати бою ся:
Ой, біда не Петрусь,
Біле личко, чорний вус.

Мати ся догадала,
Щом Петруся кохала;
Ой, біда не Петрусь,
Біле личко, чорний вус.

Била мене матуся,
Що я люблю Петруся,
Ой, біда не Петрусь
Біле личко, чорний вус.

Хоть ти мене мати вбий,
Таки Петрусь буде мій;
Ой, біда не Петрусь
Біле личко, чорний вус.

Як не виджу Петруся,
То від вітру валю ся;
Ой, біда не Петрусь,
Біле личко, чорний вус.

Як побачу Петруся,
По під боки беру ся;
Ой, біда не Петрусь,
Біле личко, чорний вус.

Наварила, напекла,
А для кого? для Петра!

Нема Петра іно Гриць,
Шкода моїх варениць.

## 31.

Ой пішла-б я на музику,
Коб дав батько пятака:
Закрутила-б я на віки
Молодого козака.
Туп, туп, ніженьками.
Цьок, цьок, підкивками,
Гоп, цуп, га, тропака.
Бо я з роду вже така!

Мабуть ненька моя мила
За молоду як мак цвила;
Мабуть мене все кохала,
Гарну доню виховала.
Туп, туп, ніженьками,
Цьок, цьок, підківками,
Гоп, цуп, га, тропака,
Бо я з роду вже така!

На все село мене знають,
Кажуть: иньша не така:
Хлопці в танцю видирають,
Бо я люблю тропака.

Туп туп, ніженьками,
Цьок, цьок, підківками,
Гоп, цуп, га, тропака,
Бо я з роду вже така!

Бо хто щиру правду любить
Скаже: кожда з нас така!
Коли козак приголубить
Серце бе ся тропака:

Туп, туп, ніженьками,
Цьок, цьок підківками,
Гоп, цуп, га, тропака.
Бо я з роду вже така!

## 32.

Ніхто-ж не винен, тільки я,
Тільки я, тільки я,
Що полюбила гультая,
Гультая, гультая.
Гультай не робить, тільки пе,
Тільки пе, тільки пе,
Прийде до дому, жінку бе
Жінку бе, жінку бе.
Є в сусіда гарний син,
Гарний син, гарний син,

Там то хороший вражий син,
Вражий син, вражий син.
Личко біленьке, хоч малюй,
Хоч малюй, хоч малюй.
Губки румяні, хоч цілуй,
Хоч цілуй, хоч цілуй.
Очи чорненькі, хоч дивись,
Хоч дивись, хоч дивись,
Хлопець — до серця хоч тулись
Хоч тулись, хоч тулись!

## 33.

Ой піду я до млина, до млина,
Бо в тім млині новина, новина;
Там то, мамцю, мельник,
Там то, мамцю, добрий,
Там то, мамцю, хороший,
Меле гречку без гроший.

Меле, меле, на кіш насипае,
І на мене пильно поглядае:
Там то, мамцю, мельник,
Там то, мамцю, добрий,
Там то, мамцю, хороший,
Меле гречку без гроший.

Меле меле, меле решитуе,
Оберне ся, мене поцілуе;

Там то мамцю мельник,
Там то, мамцю добрий,
Там то, мамцю. хороший,
Меле гречку без гроший.

## 34.

Бувай здорова! я відїзджаю,
В широкім сьвіті долї глядати,
Без тебе мила туги зазнаю
Менї без тебе щастя не знати.

Як би щасливо з тобою жити,
З тобою день ми однов годинов;
Без тебе серце буде тужити,
Більше сто разц як за родинов

Бо очка твої, як дві зірниці,
Що просьвічають блудним на сьвіті,
Не раз сьвітили ясно в темниці
Моєго житя, любов окриті.

В вік не загине память о тобі
В серцю моїм, мила, так тя люблю,
Хиба о тобі забуду в гробі,
Тепер хоть раз тя най поцілую.

Це на остаток бувай здорова,
. сли Бог разом судив нам жити,
Золись ся стрітить наша дорога.
Би нас обоє разом злучити.

## 35.

Коло млина яворина,
Коло млина кладка :
Я з нелюбим говорила
А за любим гадка.

Щоби гори покопати
Ліси порівнати,
Тогда-б видко було мені
Аж до єго хати.

На бесіді зі другими
Скучно мені було,
Бо за лісом за горами,
Серце тебе чуло.

Ой чи гляну на зіроньки
Чи на місяць ясний.
Виджу тебе мій миленький,
Твої очи красні.

Що-б я була така красна
Як та зоря ясна,
Сьвітила-б я, знаю кому,
Ніколи не гасла.

Сьвітила-б я, сьвітила-б я
Ніколи не гасла,
Як би ішов до другої,
За хмари би-м зайшла.

Чи ти мене моя мати
В церков не носила,
Що-сь для мене сиротини
Долї не впросила.

І до церкви я носила,
І Бога молила.
Така тобі моя доню
Доля ся судила.

Ой піду я до церковцї
Богу ся помолю:
Возьми Боже житя моє,
Скороти недолю.

Як не верне тая вода,
Що вже поплинула,

Так невернуть тії літа,
Як щаслива-м була.

## 36.

Боже з неба високого,
Глянь на мене молодого:
Дай ми долю, Тебе прошу,
Дай ми дівчину хорошу.

Зійшов місяць а не гріє,
До дівчини серце мліє.
Зійшов місяць із полудня,
Котру люблю, та облудна.

Над річкою, над бистрою,
Пізнав ся я з дівчиною;
Над річкою з береженька,
Пригортаю до серденька.

Ти дівчино, жите моє:
Що я винен ти такоє?
Що за корїсть з того маєш,
Що невірно мя кохаєш?

Чоловіче, бій ся Бога!
Бо я дівчина убога,

Не кохай ся ти зі мною,
Не поправиш долю свою

Баламуте сего сьвіта,
Баламутиш мої літа
Хочеш мене розкохати,
А потому перестати.

Сьвіт великий, шукай собі
Котра буде мила тобі.
У мене, не найдеш віна,
Я лиш хороша дівчина.

## 37.

Гей я козак з України,
Козак з роду, козак з міни!
Я то в житю не заплачу,
Гучу, кричу, граю, скачу.

Трясте тому, що ся бідить,
Що іно над грішми сидить;
Не з розкоши лише з біди,
Тну голубця, йду в присюди.

Чогож ти ся зажурила?
Скажи мені, моя мила!

Не велика серцю туга,
Не будеш ти, буде друга.

Бодай наше побереже!
Хоть нагайка плечі зріже;
Козак на то не заплаче,
Гукне, крикне, грає, скаче.

От так у нас чабарашки,
Хоть по під стіл, та все в рачки;
То на пальцях, то в присюди,
То до корчми, то в сусїди.

## 38.

Ти козаче чорновусий,
Чому в тебе жупан кусий?
Дївки мене підпоїли,
Жупан менї підкроїли.

Ой маю я купу гроший,
Справлю я си жупан иньший,
Нехай дївки тоє знають,
Най не поють і не крають.

У козака — все любити,
До десяти враз ходити.

Тота скаче, тота плаче,
А в тамтой серце колаче

Тота плаче, що ю зрадив
Тамта плаче, що ю вибив,
А в тамтой серце колаче,
Як взрить козака, то скаче.

Коли козак підскакуе
Всї дївчата урадуе.
А як піде на присюди,
Розвеселить він всї люди.

Козак свище підскакуе,
Що підскочить, присьпівуе:
Я си козак з України,
Козак з роду, козак з міни.

Козак грае на турбанї,
Дївки за ним як тї ланї.
Всї хорошї, всї моторнї,
Білї личка, очи чорнї.

Коли козак скрипки вчуе
Ноги крутить і простуе.
Гнеть він іде туди-сюди,
Як чорт ве ся на присюди.

У козака все одненько,
Зле, чи добре, все миленько;
Днесь би сто нагаїв взяти,
Завтра буде танцювати.

Коли козак вусом скрутить,
Три від разу збаламутить,
Та думає, тамта лає,
З тов, що стало ся, не знає.

Коли козак підскакує,
Підкивками вибренькує,
А як вдарить обцасами,
Вікна зазвонять шибами.

Нема танцю над козака,
Бо то великий гуляка;
Туди-сюди вискакує
А ногами викидує.

У козака там но жити,
День за днем на тім травити:
Щоб сьпівати, танцювати,
Дівчатонька цілувати.

39.

Хто горівку пє, робить дуже зле:
Тратить гроші без розкоши
Потім бриндзю бє.

Хто горівку пє кривдить сам себе:
Бо все з дому без сорому
До корчми несе.

Хто горівку пє, ганьбить сам себе:
Бо пяницев негідницев
Поругають все.

Хто горівку пє, черв му совість тре:
Мов би пявки, без заставки
Кров із него ссе.

Хто горівку пє, в пропасть дуже пре:
Бо лиш гріхи без потїхи
Пекло му несе.

А хто ю не пє, той все здоров є,
Честь у всїх має, гаразд знає
І долю має.

Най же пропаде, хто горівку пє,
Най го палить, з ніг го валить,
Сьвіт з него-сь сьміє!...

## 40.

Час до дому час,
Час до дому час,

Буде мене муж мій бити,
Нема кому боронити.
    Час до дому час, час, час, час,
    Час до дому час.

Із корчми іду,
Як пчола гуду,
А за мною молодою
Ідуть хлопці чередою.
    Та в цимбали бють, бють, бють, бють,
    Та в цимбали бють.

Ой ти мужу мій,
Отвори двір свій,
Іде твоя милесенька,
Із корчмоньки пянесенька,
    Чи будеш їй рад. рад, рад. рад,
    Чи будеш їй рад

Чи я ти не рад,
Ти мій виноград,
Лягни з Богом, та проспи ся,
А уставши поправи ся,
    То буде все в лад, в лад, в лад, в лад,
    То все буде в лад

Комари гудуть,
Спати не дають,
Накрию ся з головою:

Ячміннoю соломою,
Та най мене тнуть, тнуть, тнуть,
Та най мене тнуть. [тнуть

## II. Думи і Думкі.

1.

Віють вітрі, віють буйні,
Аж дерева гнуть ся;
Ах, як болить мое серце
Самі слези льлють ся.

Трачу літа в лютім горю
І кінця не бачу;
Лишень серцю легше стане
Як нишком поплачу.

Суть ще люди, що і моїй
Завидують доли;
Чи щаслива ж та билинка,
Що росте у поли?

Що у поли на пісочку,
Без роси на сонци.

Тяжко жити без милого
І в своїй сторонцї.

Без милого щастя нема,
Стає сьвіт тюрмою;
Без милого долї нема,
Нема і спокою.

Де ти милий чорнобривий,
Де ти? — відїзви ся!
Я без тебе все горюю,
Прийди, подиви ся!

Полетїла-б я до тебе,
Та крилець не маю;
Сохну, чахну я без тебе,
Всяк день умираю.

## 2.

Ах я нещасний, що маю дїлати,
Люблю дївчину, не могу ю взяти,
Не могу ю взяти, бо зарученая,
Ах доле-ж моя, доле нещасная!

Просив би я ю, щоби мя кохала,
Тай щоб тамтого поперестала;

Але не хоче, бо я не богатий.
Ах я нещасний, що маю ділати!

Щоби вироки Неба були хтіли,
Мене богатим були учинили;
Взяв би я собі, котра мені мила,
Ах доле-ж моя, доле нещаслива!

Хоть ю не возьму, буду ій сприяти;
Всякого добра для неї жадати:
Нехай в тім житю не зазнає злого,
Що ій наймильше, нехай май много!

## 3.

Ой не ходи Грицю на вечерниці,
Бо на вечерницях, дівки чарівниці
Соломов палять і зіля варять,
Тебе Грицуню здоровля позбавлять.

Там то одная чорнобривая,
То чарївниця справедливая,
І чарівниця і зїле знає,
Тебе Грицуню заздрісно кохає!

В неділю рано зїле копала,
У понеділок пополокала,

А у вівторок зіле варила,
В середу рано Гриця отроїла.

Прийшов же четвер, Гриценько умер,
Прийшла пятниця поховали Гриця:
Сховали Гриця близько границї,
Плакали за ним всї молодицї.

І хлопцї Гриця всї жалували,
Чорнобривую всї проклинали;
Нема і не буде другого Гриця,
Що го зігнала з сьвіта чарівниця!

В суботу рано мати доню била:
„На що ти доню Гриця отроїла?
Не зналась того, що зіле уміє,
Що Гриць сконає нїм когут запіє?"

— „Ой мати! мати! жаль ваги не має —
Най ся Грицуню у двох не кохає.
Отсе-ж тобі Грицю за тоє заплата:
Із чотирох дощок темная хата!"

### 4.

Ах ти доле нещасная
Що ти виробляєш!

Далась на час пізнати ся,
Тепер розлучаєш.

Така воля і вироки
З високого Неба!
Хоть тя люблю моє серце
Виїжджати треба.

Нехайже нам та розлука,
Та не чинить смутку!
Бог ласкавий, нашу мілість
Приведе до скутку.

Проси Бога дївчинонько,
І я Єго молю,
Щоби нам дав в парі жити
Щасливую долю.

Пращай пращай, моя люба,
Прийшов час розстаня;
Будь здорова, ховай память
Вірного коханя.

Хоть я тепер відїзджаю,
Не зважай ти того·
Я тя люблю і так буде,
Поки житя мого.

Ой будуж я без устанку
Богу ся молити,
Чей ми Господь дасть з тобою
Хутко ся видїти.

## 5.

Що-ж я буду бідний діяв,
Що я жита не посїяв?
Гречка ми ся не вродила
Доле-ж моя нещаслива!

Сусїд оре, сусїд сіє,
У сусїда зеленїє;
А у мене не орано,
І нїчого не сїяно.

У сусїда хата біла,
У сусїда жінка мила;
А у мене нї хатинки,
Нема щастя, нема жінки.

За сусїдом молодицї,
За сусїдом і вдовицї
І дївчата поглядають
Всї сусїда поважають.

У сусїда обороги,
У сусїда повнї стоги;

А у мене анї нивки,
Анї сїна стебелинки.

Піду межи лїси, гори,
Піду межи темнї бори.
Тай там буду смерти ждати,
На недолю нарікати.

## 6.

Ой, за тихими водами
Сумно, тай смеркло ся;
Ой, як голос меж' горами,
Щастє розбило ся!

Летить ворон чорнокрилий,
За ним загудїло:
Щастє моє, гаразд милий
На віки знидїло.

Тяжко голубу малому
Гори перебити:
Ой, ще тяжше безродному
На тім сьвітї жити.

Ти зазуле сивенькая,
Закуй ми сумненько
Най розпука та лютая
Вирве ми серденько.

## 7.

Із за гори, із за ліса
Вітрець повіває:
Скажи, скажи, тихий вітре,
Як ся мила має?

Чи здорова, чи весела,
Личко румяненьке?
Чи сумує, чи горює,
Чи личко бліденьке?

Бо я тужу, бо я плачу,
Слезами вмиваюсь,
Веселої годиноньки
Вже не надіяюсь!

Коби мені крильця мати,
Соколом злетіти,
Тяжку тугу із серденька
При милій розбити!

Ой, літав би-м, ой, літав би-м,
Що день і що ночи,
Що-б ся милій у сивенькі
Надивити очи.

Ой, літав би-м, ой, літав би-м,
Зорями ясними,

Що·б менї ся натїшити
Ручками білими.

Ой, лїтав би-м, ой, лїтав би-м,
Сьвітом білесеньким,
Що-б менї ся натїшити
Личком румяненьким.

Ой, лїтав би-м, ой, лїтав би-м,
Вечером тихеньким,
Що-б менї ся натїшити
Ходоочком дрібненьким.

Ой, лїтав би-м, ой, лїтав би-м
Лїсами, горами,
Що-б менї ся натїшити
Милими словами.

Ах! я бідний, нещасливий
Та-й крилець не маю,
Сохну, чахну в далечинї,
Всяк день умираю!

8.

Цьвітка дрібная
Молила неньку.

Весну раненьку:
— „Нене рідная
Вволи ми волю,
Дай мені долю;
Що-б я зацвила,
Весь луг скрасила;
Щоби я була,
Як сонце ясна,
Як зоря красна,
Щобим згорнула
Весь сьвіт до себе!“

— Доню, голубко,
Жаль мені тебе,
Гарная любко,
Бо вихор свисне,
Мороз потисне,
Буря загуде;
Краса змарніє
Личко зчорніє;
Головоньку склониш,
Листоньки зрониш
Жаль серцю буде“.

### 9.

Ніс ся місяць ясним небом,
Там де зоря ясна;

Летів хлопець чистим полем,
Де дївчина красна.

Часом місяць і зійшов ся
З тьмавою хмарою:
Нераз хлопець поборов ся
З журною гадкою:

— „Журна гадко, печалива,
Що ти мене гониш?
Що ти ми жите згірчиваєш,
В серце тугу рониш?

Уступи ся, лиха нене,
З вітром в лїси, гори,
Най по тобі чутка згине
Як слїди на морі.

Най радощи мому серцю,
Най надія грає:
Най ми доля веселенька
Птичкою сьпіває!

## 10.

Шуми вітре, шуми буйний
На лїси, на гори,
Мою журну несе думку
На Підлиські двори.

Там спочинеш, моя думко,
В зеленій соснині,
Журбу збудеш. потїшиш ся
У лихій годині.

Там ти скаже дуб старенький,
І оден і другий,
Як там живе-м ще маленький
Без журби. без туги.

Там ти скаже та соснина,
Її всяка деревина:
Як там грало серце моє,
Свитала година

У садочку соловійчик
Щебетав пісеньки,
Розвивав ми пісеньками
Літа молоденькі.

Там колодязь студененький,
А дуб воду тягне;
Не так щастя як той води
Моя душа багне.

Підлисецка горо біла!
Як тебе не бачу.
Так ми тяжко, так ми сумно,
Що трохи не плачу.

Веселая сторононько!
До серця-сь припала;
Душа тебе як милого
Мила забажала.

Там то любо, там солодко,
Весело і мило;
З миленькою у любящах
Вік би ся прожило!

## 11.

Ох ти доле, лиха доле,
Гадино їдлива,
Переїла-сь моє щастє
Гіренька година!

Запустилась в мою душу
Журбу і розпуку;
Учинила-сь мому серцю
З гараздом розлуку.

Ой місяцю, місяченьку,
Тихенько думаєш:
Моєй тяжкой недоленьки
Ти певно не знаєш:

Ой, не знаєш, ой не знаєш
І не будеш знати:

Як то тяжко сиротоньці
В сьвіті загибати!

Сам не знаєш, ні сестричка
Звіздонька не скаже:
Як то гірко, сли недоля
Милий сьвіт завяже!

Тобі хиба тілько смутку,
Що хмара насуне;
А радощів з зірочками
З межи нас не труне.

А менї ось на тім сьвітї
Своє серце їсти;
Бо з недолев бороти ся,
Як під воду плисти.

Десь за морем, за горами
Мій гаразд здрімав ся;
Десь з безвістний, з темних лїсів
Мій смуток пригнав ся.

Ой пригнав ся, та й вороном
Надо мнов лїтає;
Бє ми серце тяжким крилом,
Радість розбиває.

Вчера вечір чорна хмара
Менї говорила;

— Чудуєш ся, побратиме
Де ся доля діла?...

Твоя доля, то я була —
Я тя не минаю:
Вкривалам тя чорнов мраков
І тепер вкриваю.

І над гробом твоїм мраки
Ще мої повиснуть“ —
Ой, надія!... таку долю
Най то громи тріснуть!..

12.

Повій вітре, вітресеньку,
Там де тужить мила,
Нехай несуть там пісеньку
Твої легкі крила.

Повій вітре в її городець,
Де вінці сплїтає:
Неси вісти, що молодець
Щиро ю кохає.

Ой поглядь ю, вітресеньку,
По її личку білім,
Нехай знає її серденько,
Що я її милим.

Най не плаче, най не тужить,
Вже час ся зближає;
Прийде милий приголубить
Ї з нев ся звінчає.

## 13.

Повій вітре на Вкраїну,
Де покинув я дївчину;
Де покинув чорні очи,
Повій вітре із північи.

Між горами там долина
А в долинї єсть хатина:
В тій хатинї голубонька,
Голубонька дївчинонька.

Повій вітре на всхід сонця,
На всхід сонця край віконця:
Край віконця постіль біла
Постіль біла, дївча мила.

Як спить мила, не збудилась
Нагадай їй з ким любилась,
З ким любилась і кохала
І любити присягала.

Як забєть ся ій серденько,
Як дївча зітхне тяженько,

Як заплачуть чорні очи,
Повій вітре із півночи.

А як мила позабула,
Як нелюба пригорнула,
То розвій ся край долини,
Поверни ся з України.

Вітер віє, вітер віє,
Серце тужить, серце мліє.
Вітер віє, не вертає,
Серце з жалю умліває,

## 14.

Ой, по під гай зелененький
Ходить Добош молоденький,
На ноженьку налягає,
Топірцем ся підпирає,
Тай на хлопців покликує:
„Ой ви хлопці, скорше бігом,
Ходім братя разом в гості!
Бігом хлопці, скорше бігом,
Западають стежки снігом,
Уставайте всї раненько
Убирайте си скоренько,
У постоли скіряниї,
У волоки шолковиї.

Щоби Кути не минути
До Косова повернути.
Ходїть хлопцї тай зі мною,
Тай у гору за скалою,
Бо підемо та до Звінки
До Стефанової жінки.

„Ой Добошу, ти пане наш,
Там пригода буде на нас!
Бо куда ми лиш бували,
Нігде здради не видали,
Тепер здрада тай над нами,
Молодими легинями".

„Ви на мене уважайте
По дві кули набивайте.
Станьте-ж хлопцї ту в куточку,
А я піду під віконця
Виглядати мого сонця".

„Чи спиш серце, та чи чуєш,
Чи Добоша заночуєш?
Чи спиш серце, та чи чуєш,
Ой чи сама ти ночуєш?"

„Ой я не спю, та все чую,
Розбійника не зночую;

Ой я не спю, но все чую,
Бо вечероньку готую.
Лиш Стефана нема дома,
І вечера не готова,
Буде она дуже пильна,
І всім людем буде дивна!"

Гукнув Добош з поза хати:
„Чи ся кажеш добувати,
Чи ідеш зараз відчиняти,
І Добоша привитати?

„Не кажу ся добувати,
І не піду відчиняти".

„Пусти, суко раз до хати,
Щоб двери не виваляти!

„В мене двері тисовиї,
В мене замки сталевиї".

„Не поможуть замки твої
Як підложу плечи мої".

Став ся Добуш добувати,
Взяли замки відлітати,
Скоро Добош двері вхилив,

Зараз Стефан в серце стрілив;
В праве плече, в само серце,
Добошови кровця тече.

„Ой ти чорте, ти Звінчуку,
Бо ти мя з'їв через суку;
„Треба було не гуляти,
Суції правду не казати,
Ой бо в суки тілько віри,
Як на бистрій воді піни“.

Ще встав Добош, вийшов з хати:
„Треба хлопції утікати!“
„Ой ходіть но всі до мене,
Підтримайте-ж трошки мене,
Положіть на полянчині,
Ой як же тяженько мені!
Ти Іване Сандагірскій,
Бери мене на легіньски“.

„Ой Добошу, Добошуку!
Чомусь не вбив тоту суку?“
„Як же я ю убити мав
Коли я ю ще кохав.
Ой, ви хлопції, ой ви мої,
Возьміть мене з хати тої;
Возьміть мене на топори,

Занесіть мя в синї гори,
В синї гори занесіть мя
На дрібний мак посїчить мя,
Най ся вcase не збиткують,
Моє тїло не чвертують".

„Ой Добошу, ти пане наш,
Велика пригода на нас!
Де-ж ми будем зимувати,
Того лїта лїтувати!
Пішли-би ми в Молдавщину
В далекую Україну,
Но і там ми зле зробили,
І там собі пошкодили,
Бо хотїли князя вбити
І княгиню з собов взяти".

„Возьміть мене, занесїте,
В синій горі положите,
А самі ся розійдїте,
Срібло, злото забирайте,
А самі ви розхожайтесь
І топірцї занехайте,
І крови не проливайте;
Людска кровця не водиця
Проливати не годить ся!"

Срібла, злота не забрали,
Бо гайдуки ім не дали,

Вкали вони — всїх забрали,
Руки на зад повязали.

„Ой Добошу, ти пане наш,
Велика пригода на нас.
Де-ж ми будем зимувати,
Того лїта лїтувати?"
„В Коломиї на риночку,
В тяжких дибах, в желїзочку,
Будете ви ночовали,
Там будете дни дньовали;
Там будете ночовати,
Будуть птицї тїло рвати!"

# III. КОЛОМИЙКИ.

## I. Любовні.

### I. Молодецкі.

Гей плину я по Дунаю,
І так собі думаю:
Нема красших співаночок,
Як у нашім краю!
Ой нема то, ой нема то,
Як руска країна,
Там співає коломийки
Кождая дівчина.

Соловію наш миленький,
Куда ти літаєш?
Чому-ж ти нам як бувало
В гаю не сьпіваєш?
Ой гаю наш зелененький,
Гаю наш темненький,
Нема твого соловія,
Тому так сумненький.

Чом ти милий соловію,
В гаю не сьпіваєш?

Та де твої сьпіваночки,
Тепер подіваєш?
Коломийки мої любі —
Де я вас подію?
Збирав я вас в лісах-горах,
По поли розсію.

Ой сьпівав би-м коломийки,
Коби їх удати,
Но я в чужій сторононьці,
Будуть ся сьміяти:
Бо то чужа сторононька,
Та чужиї люде,
Будуть з мене ся сьміяти.
А мені жаль буде.

Ой піду я межи гори
Там де жиють Бойки,
Де музика дрібно грає
Скачуть по легойки.
Ой нема то як у горах
Дївчата сьпівають,
Ой нема то як у горах
Молодції гуляють.

Руска наша коломийка,
Хоть она дрібойка,
Она мила і все щира,

Менї солодойка.
Як я возьму коломийки
Сьпівати — сьпівати,
Затужиш ти і заплачеш,
Тай станеш думати.

Нема танцю на всім сьвітї,
Як та коломийка,
Она душу вириває
Із мого сердейка!
Як заграю, засьпіваю,
Туга ізчезає
Бо та наша коломийка
Таку силу має.

Як я тиї коломийки
Зачую, зачую,
Через тиї коломийки
Дома не ночую.
Коломийки мої любі,
Що в вас таке миле?
Та не смутїть, — розвесельте
Серце нещасливе

Та бо й твоя фуярочка
Жалісненько грає,
Не одная дївчинонька,
З жалю омлїває.

Ти гадаєш, дївчинонько,
Що я собі граю,
А я собі від серденька
Тугу відганяю.

Як би не ті коломийки,
Був би-м вже загинув,
Був би-м з горя, та з недолї
Давно сьвіт покинув.
Но як серце моє тужить,
Горює, сумує,
То як собі засьпіваю,
Уже не банує.

Заграй же ми музиченьку
Білими пальцями,
Най я собі потанцюю
З чорними бровами.
Ой у тебе музиченьку
Руки золотиї,
Тож ти душу потягаєш
В сьвіти далекиї.

Заграйже ми музиченьку
Яку розумієш,
Чи ти руки покрутило,
Чи лїпше не вмієш?
Заграй же ми музиченьку,

Я си потаньцюю,
Най ся вороги не тїшать,
Що я все бануя.

Ой скрипочки із липочки,
А струни з барвінку.
Як заграю, буде чути
Аж на Україну:
Тепер я собі заграю,
Тепер защебечу,
А як прийде лиха доля,
Пташкою відлечу.

Течи річка по каменю,
Годї єї сперти,
Менї рибку полюбити,
Хоть би і умерти.
Стоїть верба над водою
Корінєм в долину,
Щось ми рибко учинила
Що за тобов гину?

Ой калина біло цвите,
А червоно родить,
Великоє закохане,
До біди приводить.
Цвите терне, цвите терне,
Бо корінє має,

Хто коханя не зазнав,
Той жалю не знає.

З-відти гора, з-відти друга,
Посеред долина.
Межи тими гороньками
Любая дівчина.
Треба гори розкопати,
Долину зрівнати,
Щоби ми ся видно було
До милої хати

*
* *

2. Дївочі.

Тепер я си засьпіваю,
Тепер моя воля,
Не стоїть ми пред очима
Гірка моя доля.
Тепер я ще молоденька,
Не знаю тужити,
Ой тепер я ще нікого
Не вмію любити.

Ой на ставі, на ставоньку
Там гуси пливають,
Тожто мене серце тягне,
Як музики грають;

Ой вже тепер вечеріє,
Сонењко заходить,
Пусти мати погуляти
Бо душа доходить.

Я съпіваю і гуляю,
Нїчо не гадаю,
А єще ся віддавати
І гадки не маю;
Тепер я тобі ще вільна,
Тепер я щаслива,
Тепер менї усї кажуть:
Краснась, Чорнобрива.

Тепер я си засьпіваю,
Тепер молоденька,
За рік, за два, за чотири
Не буду вільненька,
Но тобі я засьпіваю
Миленькій, тобі-то,
Ой уже нам не надійде
Друге таке лїто.

Заграй менї музиченьку,
В яворові скрипки,
Піду з милим погуляти
Ворогам на збитки.

А там в поли дві тополї
Третя зелененька:
Не буду ся віддавати,
Бо-м ще молоденька.

Тече вода із ґорода
Тече мала річка:
Ой мій милий такий красний,
Як у траві чічка:
Як ся яло у Русалю,
Чічечки збирати,
Так ся яло, мій миленький,
Нам двоїм кохати.

Я гадала молоденька,
Що соненько сходить.
А то милий чорнобривий
По городї ходить.
Я гадала молоденька
Що сокіл лїтає,
А то мій чорнобривенький
На кони гуляє.

Породила мене мати
Темненької ночи,
Дала менї біле личко
І чорниї очи.

Буду я ся миленькому
Все в очи дивити.
Єго чорні — мої чорні,
Будуть ся любити.

Кобн річка не велнчка,
Яби-м перебрила,
Коби ми був милий вірним,
Яби-м го любила.
Але тобі мій миленький,
Нема що вірити,
Ти так з інов, як ї зї мнов
Будеш говорити.

Гей, ти дубе зелененький,
Листя твої рясні;
Ти козаче молоденький,
Слова твої красні.
Слова твої хоть прекрасні,
А чортова думка
Доки-м тебе не любила,
Була-м як голубка.

Коби річка не широка
Яби-м не бродила,
Коби любко не був красний,
Я би-м не любила.

Але річка широкая,
То буду бродити,
А мій любко молоденький,
Буду го любити.

Та я жита не сіяла,
Само жито сходить,
Я любка не чаровала,
Сам до мене ходить.
Я не вміла чаровати,
Анї моя мати.
Яка доля ми суджена,
Таку буду мати.

Ми ся іно полюбили,
Мати ся дізнала,
Дайже Боже розійти ся,
Як чорная хмара.
Чорна хмара розійде ся,
А дощу не буде,
І з нашого закоханя,
Бог знає, що буде.

Ой била мя моя мати,
Ой била мя, била
Нераз моя вечеронька
На-рано остигла.

Не раз моя вечеронька
Була на сніданя,
Через тебе мій миленький
Моє закоханя.

Ой не думай мій миленький
Не думай, не думай,
Перебрилам бистру річку,
Перебриду Дунай.
Та як будеш мій миленький
Думати думати,
Буде твоя пшениченька
В поли зимовати.

Та не треба мій миленький
Долї нарікати:
Памятай лиш свого слова
Вірно додержати
Я ти дала мій миленький
Раз слово вірноє,
Будем жити аж до смерти
В вірности обоє.

Болить мене головонька,
Я й не повідаю
Коби ми ся що не стало
З великого жалю.

Болить мене головонька
Й не дотулити ся,
Коби дали на милого
Хоть подивити ся.

* * *

3. Сиротиньскі.

Ой вийду я рано в поле,
Говорю з росою,
Тай враз з нею нарікаю
На нещасну долю;
Ой вийду я на гороньку,
Тай ся задумаю:
Зїстала-м ся сиротою
Нікого не знаю.

Ой у моїм городчику
Росте лелїєчка,
Що-ж ми з того,
Що-м молода,
Колим сироточка;
Та як тої конопельцї
У болотї гнити,
Так то менї сиротиньцї
На тім сьвітї жити.

Мати-ж моя миленькая,
Ти сивенький пташку,

Ти-ж то мене згодовала
На бідочку тяжку.
Мамо-ж моя золотенька
Ти сивий голубе,
Ти мене саму лишила
Служать ся мнов люде.

Що-ж я тобі, моя мамцю,
Такого зробила,
Що ти мене пустенников
Такою лишила.
Ко-б булась мя, моя мати
В купели заляла,
Була би-м ся із короля
Долев не міняла.

Які тоті цьвітки красні,
Котрі заквітають,
Які тоті діти щасні,
Котрі матїр мають.
Людскі діти як дітойки,
А я сиротойка,
Людскі діти матір мають
Моя у Богойка.

Гей умерла моя мати,
Бідойко-ж, бідойко,

Вже не скаже, не промовить:
Що чиниш дівойко?
Та як я си здогадаю
Матунейку мою,
Мене такі жалї возьмуть,
Що я ледви стою.

Нема цьвітку на всїм сьвітку,
Як на тій калинї,
Нїхто не є такий милий,
Як мати дитинї.
Моя мамця уже в гробі.
Он-де єй могила,
По що-ж я ся так нещасна
На сей сьвіт вродила?

* * *

4. Вояцки.

На що менї женити ся,
На що менї долї,
Стоїть менї у Самборі,
Карабін на столї.
Ой Самборе, Самбороньку,
Бодайсь завалив ся,
Я через тебе миленької
Свободи позбув ся

Ой дубе мій зелененький,
Ой дубе мій, дубе,
Гей я хлопець молоденький.
З мене жовнїр буде
Мати моя старенькая
Та я твій синочок,
Тось то мене виховала
Під карабіночок.

Ой заплачеш, моя мати
Дрібними слезами,
Як я буду присягати
Перед образами;
Ой заплачеш, моя мати,
Заплачеш, заплачеш,
Як ти мене на цїсарскім
Конику зобачиш.

Ой заплачеш, моя мати,
З недїленьки тої,
Як увидиш білий ремінь
Через плечі мої.
Ой заплачеш, моя мати,
Рісними слезами,
Як мя будеш пізнавати
Межи жовнїрами.

Пане брате товаришу,
Де ся грива дїла?

Ой в Самборі в поручника
У печи згоріла.
І ти дружба і я дружба
Обась-мо си дружби,
Ой вже ми ся подружбили
Воядкої служби.

Гей в Самборї в крайнїм домі
Муровані стїни
Там-то мого миленького
Кучери усїли.
Ой кoвала зазуленька
Над маком, над маком,
Зістало ся коханечко
В Самборі вояком.

Снїги впали, леди стали,
Потоки ся здули,
Ой вже мого миленького
В черевики вбули.
Як убули в черевики,
Тай карабін дали,
Ой заяли миленького
Аж геть — до Молдави.

Ой до Стрия дороженька,
До Стрия, до Стрия,

Обстригли ми кучерики,
Тепер гола шия
Чи будеш ти моя мила
За мнов жалувати,
Як ми будуть черевики
Ніженьки глодати.

Летїв орел по над море
Жалібненько краче:
Взяли сина у жовнїри,
Мати за ним плаче.
Плаче мати, плачуть сестри,
Тай уся родина,
Тепер вже не наша буде
Ай царска дитина.

Відобрали миленького
Та на жовнїрейка,
Не так мати за ним плаче,
Як єго милейка.
Питає ся мамунейка:
Що менї ся стало?
Мене болить так сердейко,
Як трутки нассало.

Не плач мати, не плач мила,
Не плач, не жури ся,
Маю я ся в що убрати,

Прийди, подиви ся.
Ой маю я кабат, зброю,
Буде в чім ходити,
Піде кровця річеньками,
Та буде що пити.

Ой у лузї зелененькім
Зацвила калина,
На жовнїра породила
Мати свого сина.
Бодай же ви вороженьки
Всї разом пропали,
На що ви ми дитиноньку
До войска забрали.

Породила мене мати
Темненької ночи,
Дала менї біле личко,
Чорненькиї очи.
Волїлась ми моя мати
Чорне личко дати,
Нїж мали мя молодого
На жовнїра взяти.

Ступай коню підо мною,
Через крваві ріки,
Будь здорова матїнонько,

Вже-м пропав на віки.
Ступай коню підо мною
Та розбивай груду,
Будь здорова родинонько
Вже я тут не буду.

Вийшла рибка на гороньку,
Та стала, тай тужить,
Нема мого миленького,
Цїсареви служить;
Та як менї не плакати,
Та як не тужити,
Пішов милий десь далеко,
Карабін носити.

Ой ковала зазуленька
Над виром, над виром,
Ой десь моє закохане
Вививає ґвером.
Красила би-м писаночки,
Нема бразилиї,
Пішло моє закохане
Аж до Италиї.

## II. Жартобливі.

### 1. Молодецькі.

Очи мої сиві
То-сьте замисливі,

Та на тиї дівчатонька
Котрі чорнобриві.

Коби я так коня мав,
Як кульбаку маю,
Поїхав би-м до дівчини,
До котрої знаю.

Ти гадаєш дівчинонько,
Що до тебе я йду,
Хоть й ти би мнов не згордила
Я си иньшу найду.

Котра стоїть на переді,
Тай ся запишила,
На ню хлопці уважайте,
Аби ся лишила.

Котра дївка на переді
Стоить дуже вбрана,
Не беріть ю хлопці в танець,
Най чекає пана.

Гей, чиє то весїленько?
Пана молодого,
Менї вільно погуляти,
Що кому до того.

Я веселий дївчинонько
З веселого дому,
Ой весело усїм людем,
Там мнї молодому.

Ой що-ж то ми за зїленько,
Що ся не посїє?
Ой що-ж то менї за хлопець
Що ся не засьміє.

Та я собі засьпіваю:
Ой ду-ду-ду дайна,
Коби мене не зрадила
Моя рибка файна.

Не дай же ся дївчинонько
Нїкому зводити,
Поки мене, поки тебе,
Будем ся любити.

Ой я буду сьпіватоньки,
А ти конотуй си,
Як же нам ся розходити,
Сама помїркуй си.

Зеленая лїщинонька
Не горить, ай курить,

Молодая дівчинонька,
Не любить, ай дурить

Зеленая ліщинонька
Лиш ся припалила,
Наша любов не пропала,
Лиш ся притаїла.

З-під явора зеленого
Водиця цьопоче,
Ай бо моя дівчинонька
Любити не хоче.

Пане брате товаришу,
Зрада надо мною,
Вже не хоче говорити
Дівчина зі мною.

Вже м тя любко налюбив ся,
Тай націловав ся,
Як соловій по садочку
Ягід надзюбав ся.

Качки жито витлумили,
Кто-ж го буде жати,
Хлопці дівча зціловали,
Хто-ж ю схоче взяти?

Пасуть вівці в полонинї,
Де ся зеленіє,
Тоє дївча хлопці любять,
Що ся румяніє.

Подивлю ся у долину,
В тую роздолину,
Та хто менї зариває,
Мою чорнобриву?

Та най вже ю зариває,
Но най не цїлує,
Та най менї молодому
Серденька не труе.

Тече вода їз города,
Тай крижочка леду,
Ой солодша моя любка
Від цукру, від меду.

Гуляй, гуляй, моя Гандзю,
Гуляй і три ночи;
Но як прийдеш до домоньку,
Скажи правду в очи.

Присягалась, що мя любиш,
А я́ придивив ся,

Як Іванко, Андрусь, Процьо
До тебе тулив ся.

Колись мене не любила,
Було не зводити;
Було тобі Гандзуню,
За мнов не ходити.

Ой прийшов я до дївчини,
Дївчина ся дує,
Я шапочку під пахочку
Най тя чорт мордує.

Ой на горі Монастир,
На долї звіниця.
Ой там би я чернцем був,
Ко-б не молодиця.

* * *

## 2. Дівочї.

Тепер я си засьпіваю,
Тепер маю волю,
Тепер я ся молоденька
Нікого не бою.

Тепер я си засьпіваю,
Тепер ми ся хоче,

Коли мою головоньку
Ніхто не клопоче.

Єще-м в печи не палила,
Тріски ізгоріли;
Ще-м нікого не любила,
Люде вже збагнули.

Єще-м в печи не палила,
А уже є курно,
Я нікого не любила,
Люди брешуть дурно.

Тече вода з під города,
Тече вода зимна,
Полюбив мя мій миленький.
Я тому не винна.

Ой ти роду великого,
А я немалого
Ой ти любиш жартувати
А й я не від того.

Плине вода із города,
Іде в переверти,
То мя люде взяли в зуби,
Через твої жарти

Рибко моя солоденька,
Рибко моя срібна,
Пішла за нас бесїдочка
Дуже непотрібна.

Коли мене любко любиш,
Не кажи нїкому,
Бо то люде порозносять,
Як вітер солому.

Поки-м була молоденька
Не знала-м нїчого,
Я гадала, що не буду
Любити нїкого.

А тепер я вже виросла
На таночку стала,
Не одному-м молодцеви
До серця припала.

Ой я би ся утопила,
Але бо ся бою,
Щоби-м де не завадила
В камїнь головою.

Ой мож знати і спізнати,
Як хто кого любить,

Бо як іде дороженьков
Оченьками блудить.

Солоденький, милесенький,
Лиш би тя любити,
Такі маєш очка красні,
Вицяпкали би ти.

По-під тоті сині гори,
По-під тоті терна,
Кусай милий оріщеньки,
Менї давай зерна.

Пусти мати погуляти,
Я не забавлю ся,
Тілько хлопців розвеселю,
Назад поверну ся.

Тато добрий, тато добрий,
Мати не лихая,
Не боронять погуляти,
Поки-м молодая.

Та як тота вода чиста
Там на горі грає
Так красно мій чорнобривий
Козака гуляє.

А мій милий чорнобривий,
А мій милий ладний,
Куда тілько подивлю ся
Не єсть такий жадний.

Один красний, другий красний,
Третий не поганий.
А мій милий межи ними
Як намалюваний.

Болить мене головонька
З рана до вечера:
Не виділам миленького
Ні нині, ні вчера.

Болить мене головонька
Треба ми доктора,
Лиш якого молодого,
Бо я дуже хора.

## IV. Шумки.

Ґей, піду я на ярмарок
А там стоїть дївчат сорок:
То чорнява, то білава,
Куда глянеш — кожда жвава!

Питає ся мати сина:
Що коштує — ся дївчина?
Не питай ся моя мати,
Що коштує — треба дати!

Ой не продам свою любку,
Красну милую ґолубку!
Як же ми любку продати,
З ким же я буду гуляти?

Гей козаче, гуляй, гуляй, ґуляй!
До мене ся не притуляй:
Що то в мене за ґуляня
Коли нема притуляня.

Гей, сїв — зажурив ся!
Як на гуску подивив ся,
Така була моя мила
Як та гуска чорнобрива!

Ти дївчино чарноока,
Не ходи ти до потока!
Ой бо там глубока вода,
Як ся втопиш — буде шкода.

Приснив ми ся сен дивненький,
Що приїхав мій миленький,
А я встала, засьвітила,
Ой не той то, що-м любила.

Ой засьвіти мила сьвічку,
Най перейду бистру річку,
Ой засьвіти мила обі,
Най перейду рибко к тобі.

Ніколи нема там добра,
Де дївчина любить по два:
Нема добра й не буде
Як по два любити буде!

Ой любив я дївчат сорок,
А молодиць триста,
Тай ще в Бозї є надія,
Душа моя чиста.

Там на горі на вершочку,
Їхав дїдько в черепочку,
А ми его не спізнали
Тай шапочки познимали.

Там на горі на вершочку,
Молотили хлопці гречку,
Ані гречки — ні полови.
Йно в дівчині чорні брови,

Гандзю люба! Гандзю мила!
Чим ти брови намастила?
Намастилам купервасом
Щоб дурити хлопців часом.

Колисала баба діда,
Від поранку до обіда,
А дід бабці купив капці,
Малі були, втяв єй пальці!

Гей! дівчино, чия ти
Ходи зі мнов гуляти!
Не питай ся, чия я:
Ідеш ти — їду й я!

Соньце гріє, вітер віє,
А дівчина з жалю мліє:
Знати, знати по тім личку,
Що тужила цілу нічку.

Приїдь милий, утішу ся,
Обійму тя — притулю ся,
Перестануть мої очи
Слези лляти в день і в ночи.

## V. Сьпіваночки при танцях.

### 1.

А хто хоче Гандзю знати,
Прошу мене запитати!
Я скажу правду щиру,
Тілько прошу, дайте віру.

Така ладна яко рожа,
Як тополя така гожа,
А в румянци така сила,
Що всї цьвіти погасила.

Там то брови, там то очи,
Цїлуй, цїлуй, ще ся хоче;
Там то Гандзя, там то зух,
Там то письо, як пампух.

Як я Гандзї не обачу,
То я тужу, то я плачу;
Як Гандзя на мене гляне,
То вся туга перестане.

Ой най ся богач нехвалить
Що мене Гандзї позбавить,
Невозьме ю жадна сила.
Бо ми Гандзя бігме мила.

## 2.

Сїм день молотила,
Чех, чех заробила
І сама ся дивувала
Що з козаком прогуляла.

Не жаль менї гроший,
Бо к зак хороший;
Хоть шість грошів утратила-м,
Але єго принадила-м.

Козак гожий, козак милий,
Піду з ним я до могили,
Там травиця зелененька,
Там просплю ся молоденька

Дуб, дуб зелененький,
А — мій козак молоденький;
Як козака не любити,
Коли з ним є добре жити,

## 3.

З того часу як вженив ся
Я ніколи не журив ся:
Гоп, чук, Тетяна!
Чорноброва, кохана!

За Тетяну сто кіп дав
Бо Тетяну сподобав!
Гоп, чук, Тетяна,
Чорноброва, кохана!

За Марусю пятака,
Бо Маруся не така:
Гоп, чук, Тетяна,
Чорноброва, кохана!

Я веселий і здоров,
Від Тетяни чорних бров:
Гоп, чук, Тетяна,
Чорноброва, кохана!

Як Тетяна засьміє ся:
В мене радість відозве ся:
Гоп, чук, Тетяна,
Чорноброва, кохана,

## 4.

На щож мене зачіпаєш,
Коли любку другу маєш?
Я не можу так як ти,
По двох разом любити.

Шукай собі до вподоби,
Щоб була подібна тобі.
Я не можу так як ти,
По двох разом любити.

## 5.

„Ой, Гандзю милостива
Чим ти брови намастила?
Купервасу купована,
Чорні брови малювала;
Ой, Гандзя кучерява,
Під решетом ночувала,
Як решето продереть ся,
Гандзя лиха набереть ся“.
„Ой, ти дуб, я береза,
Ой ти пяний я тверезa,
Ой ти старий, я молода,
Чом між нами ненагода?“
„Ой, я дуб, ти береза,
Ой, я пяний, ти твереза;

Ой, я старий, ти молода:
Тим між нами ненагода".

## 6.

По дорозї жук, жук,
По дорозї чорний;
Подиви ся дївчинонько
Який я моторний.

Який я моторний
І в кого я вдав ся!
Хиба даси копу гроший
Щоби женихав ся!

По дорозї галка.
По дорозї чорна,
Подиви ся козаченьку,
Яка я моторна.

Яка я моторна,
Гнучка чорнобрива!
Як побачиш, аж заплачеш
Що я вередлива!

## 7.

Не топила, не варила,
На припічку жар, жар —

Як я піду з сего села,
Комусь буде жаль, жаль.

Не топила, не варила,
У сьвітлоньці димно —
Як піду я з сього села,
Комусь буде дивно.

Не топила, не варила,
У сьвітлоньці душно —
Як піду я з сего села,
Комусь буде скучно.

Не топила, не варила,
На припічку попіл —
Як піду я з сього села,
Зістане ся сокіл.

Не топила, не варила,
На припічку каша —
Прощавайте сусідоньки
Тепер я не ваша

## VI. Гагілки.

(Від Золочева.)

### 1.

Воротаре, воротаре,
Отвори воротеньки!
А хто воріт кличе!
Князеві служеньки.
А що за дар везуть?
Яриї пчолоньки —
Ой ще-ж бо нам мало,
А ми вам додамо.
А що-ж нам додасьте?
Молоду дївоньку,
В рутянім віноньку.

### 2.

Ой Данчику, Білоданчику!
Поплинь, поплинь по Дунайчику,
Росчеши косу русу,
І чорненькиї брови:
Возьми ся за під боки,
Покажи свої скоки,

Возьми ся за під вижки,
Шукай си товаришки,
Вибери собі другу
З калинового лугу.

### 3.

Ой ніхто там не бував
Де ся явір розвивав,
Ой яворе, явороньку зелененький!
Два місяці ясних,
Два парубки красних,
Ой яворе, явороньку зелененький!
Ой, єдин, ми красний,
В селї Івасенько, яворе...
А другий ми красний
В селї Миханенько! — Ой яворе,
[явороньку.

* * *

Ой ніхто там не бував
Де ся явір розвивав! — Ой яворе..
Дві зіроньки ясних
Дві дівоньцї красних, — Ой яворе...
А єдна ми красна
В селї Оленонька, — Ой яворе...
А друга ми красна

В селї Кулиноньки, — Ой яворе...
А на Івасеви
Вишита сорочка, — Ой яворе...
Ой хто-ж то му вишивав?
Прокопова дочка — Ой яворе...
А на Оленоньцї
Трясучий віночок, — Ой яворе. .
Ой хто-ж то їй куповав?
Степанів синочок, — Ой яворе...
А на Миханеви
Вишита сорочка, — Ой яворе..-
Ой хто-ж то му вишивав?
Андрієва дочка, — Ой яворе...
А на Кулиноньцї
Трясучий віночок — Ой яворе...
А хто-ж его куповав?
Миронів синочок, Ой — яворе...

## VII. Пісні весільні.

(Від Перемишля).

### 1.

(Коли брат княгині косу розплїтає).

Треба косу розплїтати,
Треба вінець закладати
Пішла княгинонька,
Пішла Горпинонька,
До Городенька,
Білими ноженьками.
Ріже барвінок
Собі на вінок
Білими рученьками;
Прийшла до неї
Матинка єї:
Що робиш, дитинонько?
Ріжу барвінок
Собі на вінок
На свою головоньку.
Ой, чи-ж я тобі,
Моя матинонько!
Не була вигідненька?
Що ти мя даєш,
Ти мя силуєш,

А я ще молоденька
Не дуже розумненька.
Я тя силую,
Ой я тя даю,
Зі своїй головоньки,
З людской намовоньки.

## 2.

(При вінкоплетйнях).

Є у лузі калина
Білим цьвітом зацвила:
Пішли ей дружки рвати,
Не дала ся уломати:
Пішла Горпиноньска,
Пішла Княгиноньска
Наломила си квіту
З калинового цьвіту!
Прийшла до сьвітлоньки
Межи красні дівоньки,
Поставила на столоньку
Против свого личенька,
Питала ся батенька:
Чи буду я такая,
Як калинонька тая?
Будеш дитинонько, будеш,
Поки у мене будеш:
Я як від мене підеш,
Спаде красонька з тебе,

Із тебе молодой,
Із косоньки жовтой.

## 3.

(Сиротиньска).

Вийди Маланонько молоденькая,
Подиви ся всюденько:
Чи не стоїть твій батенько
У котрого пороженька;
Ой знаю-ж бо я, знаю,
Що батенька не маю;
Пішлю ворону
В чужу сторону
По свою родиноньку;
Пішлю зазулю
В сирую землю
По своєго батенька.
Ворона летить,
Вісти приносить:
Буде ту родинонька.
Зазуля летить,
Вісти приносить:
Не буде твій батенько;
Сира земленька,
Тяжкі двереньки.
Годі їх отворити.
Ані віконця,
Ясного сонця

На тебе ся подивити,
Вже мій батенько,
Мій соколенько
Перед милим Богом стоїть,
Вірне ся Богу молить:
Спусти-ж мене Боженьку
З неба на земленьку,
Най-же ся подивлю
На своє дитяненько.
Ти душенько благая!
Тебе там не потреба:
Має она там друженьки
Вірниї услуженьки,
Они єй вінець нарядять,
На посаг посадять,
Нарядять як панятко,
Посадять як сиротятко!

## 4.

(Від Стрия).

Просила Горпиненька
Свого батенька:
Батеньку мій любий!
Запирай воротонька,
Не пусти княженька.
Не пусти Василенька
Дитиненько моя люба!

Як го не пускати?
Коли він ся просить,
Коли він ся стелить,
Хмелем коло двора,
Барвінком коло стола,
Соколом за столом.

## 5.

(Сиротиньска).

Княгинї матиночка
В пвред Бога стоить,
На охрест руки держить
Бога ся просить:
Спусти мене Боже!
Над село хмаров,
А в село дрібним дощем,
Чсним сонцем віконьцем,
Найже я ся подивлю,
Яи красно дитя убрано?
Убрано як панятко,
Посаджено як сиротятко.

## 6.

Сїяла княгинонька долю,
Стоячи над водою;
Плини доле з водою,

Я поплину з тобою.
Там ми си спочинемо,
Тай листи попишемо,
До мати пішлемо;
Най-же мама знає,
Що мене малу дає,
Не навчивши мене
Всякої роботи;
Научать мене люди,
Тоді мамї жаль буде.

### 7.

Вода луженьки забрала
І камінє дрібненьке,
Лиш одного каміня не брала,
Що дївчина на нїм стояла.
Русу косу чесала;
Не пади коса на камінь,
Но, пади, коса, в зїльничок;
Бо на камени зсїчеш ся, —
А в зїльничку приймеш ся.

### 8.

Просила княгинонька
Своєго братечка:
Братчику-ж мій любий!
Сїдлай кониченька,

Їдь у чистоє поле
По стадо вороноє,
Зажени-ж бо єго
До зільника мого,
Най зіле випасе
І на копитах винесе;
Коні мої вороні
Витопчать зіле моє,
Най ся по мені не зістає,
Подружичкам на радости
Матіночці на жалости:
Бо що матіночка гляне,
А де-ж тото дитяточко,
Що садило зілєчко!

9.

Мовила — говорила
Ярая пшениця:
Не подоба моя
У стозї стояти,
Але подоба моя
У короваю розростати.
Мовила — говорила
Червона калина:
Не подоба моя,
У лузї стояти,
Але подоба моя

У коровая сїяти.
Де ти калино росла?
Щось така красна,
Тонка, висока,
Листьом широка?
У лузї при керници,
При студеній водици,
Від вітру буйненького,
Від дощу дрібненького,
Від сонця ясненького!
Десь дївчино росла?
Щось така красна?
У тата в холодочку,
При солодкім медочку!

(Від Бережан.)

## 10.

(Коли на посаг садять).

Злетїли два ангели з неба,
Ой, сїли, пали Марисоньцї на подвіре.
А з підвіря в застївное віконьце,
А з оконьця на тисові столи.
А з столїв на ленниї обруси,
А з обрусів на пшеничні хлїбове,
А з хлїбових на румяне личенько,

А з румяного личенька на барвіновий ві-
[ночок,
А з віночка на мушленовий рубочок.

11.

(При вінкоплетинах.)

Надлетіло потятко це, це, це,
Сіло собі в віконенько, щебече,
А за столом паняночки глагодять,
Марисонці віночок лагодять.

12.

(Міщаньска — коли їдуть до молодої в неділю.)

Їдьмо, поїдьмо
Польом, болоньом:
Піском каміньом;
Пісок буде шуміти,
Камінь буде дудніти;
Вчують нас люди,
Славно нам буде,
Вчують селяне,
Що їдуть міщане.

13.

(При вінкоплетинах).

Вінку, мій вінку,
З кресчячого барвінку,

Єно-м тя один вила,
І том тя не сходила,
В суботу пополудни,
В неділю всю днинонньку
В понеділок годиноньку;
Дала би-м тя малювати
Щоби в тобі погуляти,
Дала би-м тя золотити,
Щоби в тобі походити.

(Від Коломиї.)

## 14.

(На початку весїля.)

Лежали барви барвінкові —
Благослови Боже,
І ти Божая Мати,
Деревце убирати!
Райскоє деревенько
Перед райом стояло,
Та в рай ся похиляло,
Тай сильненько зацвило.

## 15.

(Коли деревце убирають).

Колесом, колесом в гору, сонце йде.
В нашой Марисечки рай ся ве:

Марисечко дївочко, хто-ж тобї той рай
[дав?
Дав менї Бог і батенько мій.

## 16.

(Коли отець княгини вінець наряджає.)

На папороть паде,
Отець вінок кладе
Білими рученьками,
Дрібними слезоньками
Розшійнули ся оси,
Покотили ся коси,
З близька ся кланяючи,
Отцеви-матїнонцї дякуючи.

## 17.

(Коли весїлє відїйде до князя, свахи співають.)

Встаю я скоро сьвіт,
Подивлю ся на подвїря: лише слїд,
Де ковані залубницї стояли,
Де вороні конички їржали,
Тотї-ж мою Марисечку взяли.
Чи я тобі мамко не дигятко?

Що ти мені даєш прички,
Против темної нічки
Дай-же мені мамко соловятко,
Аби мені раненько щебетало.
Щоби мене раненько пробуджало;
Бо чужая матіночка не збудить;
Хиба піде до сосіди, посудить,
Оте-ж моя невістиця такая,
Як у лісі колодище гнилая.

## 18.

(Коли перемітку наряджають).

Летіла біла пава,
Всї дівки поминула
Лиш на Марусечку впала.
Розмишляй собі,
Чи не жаль тобі?
Молода Марусечко!
Всї дівки грають,
Коси всї мають,
А тебе не приймають!

(Від Золочева).

## 19.

[Короваєви].

Ой раю-ж мій раю
Пшеничний короваю!
З семи керниць водиця,
З семи стогів пшениця:

* * *

А в нашої печи
Золотиї плечи
А срібні крила,
Щоб коровай гнїтила.

## 20.

[В четвер при вінкоплетинах].

По під садочок, по під вишневий, зелений
Туди-ж ми їхав молодий Василенько,
І зняв шапочку, і зняв і слухав:
А я-ж то мовив, що зазуленьки ковали,
А то наняночки віночки вили й співали

## 21.

[На предани].

По під гай зелененький
Пав сніжок молоденький,
Там кіноньки походили,
Слїдоньків наробили,
Слїдом матінкою слїдом,
За своєю донькою,
Дайже си Боже де послїдити,
З собою до дому взяти.
Вийди Марусенько, вийди,
Може ти є кривдонькою
Возьмемо тя назад з собою.
Нема Марусеньки в дому,
Пішла спати в солому.
А в якую? — в ячмінную!
А в чию? — в сосїдную!

---

Пропала надія, забило ся серце,
Заплакали очи мої.
Любив я дївчину, тай та измінила,
...горенько в сьвіті мені!

...кби она знала любов мою щиру,
...на-б не кидала мене,
Любила-б, кохала, як мати дитину,
Ще й серце віддала-б своє

А то гдесь далеко з другим ти жартуєш,
За мене забула зовсім,
А я сиротина сиджу та сумую,
Не сплю і нічого не їм.

Якби она знала, що сонце без неї
Не сьвітить мені, як другим
Она-б спамяталась, мене полюбила б
Щасливі були-б зовсім.

Якбя она знала, що в сьвіті без неї
Нема чого жити мені,
Она-б не цурилась мене бідолахи
І кинула-б жарти свої.

Тепер вже пропало, течуть з очей слези
І серце щемить, та болить,
Пійду утоплю ся в глубокій криниці,
Не буду я більше вже жити.

Або як повішусь на тій гилячині,
Що в неї в садочку росте.
Умру я нещасний за тебе дівчино,
І гріх тобі буде за те.

# Г а л и ц ь к і
# У к р а ї н с ь к і   н а р о д н
# П і с н і